

Luke
LUONNONVARAKESKUS

Arvio CAP-uudistuksen vaikutuksista

Jyrki Niemi
Luonnonvarakeskus Luke
e-mail: jyrki.niemi@luke.fi

Arvio CAP-uudistuksen vaikutuksista

Esityksen sisältö

- Katsaus menneeseen – mistä tähän on tultu?
- Miten EU:n maatalouspolitiikka on muuttumassa?
- Miten käy Suomen maatalouden?

Mistä tähän on tultu? (1)

Vuonna 1992 päätetystä uudistuksesta vuoteen 2013

- maatalouspolitiikka kehittyi 1990-luvun puolivälistä johdonmukaisesti sellaisten sääntelyinstrumenttien suuntaan, joita taloustieteilijät pitävät vähemmän vääristävinä ja enemmän markkinasuuntautuneina.
- MacSharry- ja Agenda 2000 -uudistuksissa (1992 ja 1999) markkinahinnan tukeminen korvattiin tuotantosidonnaisilla suorilla tuilla
- Fischlerin vuoden 2003 uudistus ja vuoden 2008 terveystarkastus korvasivat sidotut tuet tuotannosta irrotetuilla tuilla.

Mistä tähän on tultu? (2)

Viimeisin uudistus vuonna 2013

- aiemman kehityskulun näkökulmasta vuonna 2013 todellinen uudistus olisi sisältänyt siirtymisen kohdentamat-tomista, tuotannosta irrotetuista suorista tuista kohdennettuihin, julkishyödykkei-den tuotannosta maksettaviin tukiin

Mistä tähän on tultu? (2)

Viimeisin uudistus vuonna 2013

- aiemman kehityskulun näkökulmasta vuonna 2013 todellinen uudistus olisi sisältänyt siirtymisen kytkentämattomista, tuotannosta irrotetuista suoristatuista kohdennettuihin, julkishyödykkeiden tuotannosta maksettaviin tukiin
  - tukemalle tukimaksu siitä, että hän pitää huolta maaperästä, edistää luonnon monimuotoisuutta, satsaa eläinten hyvinvointiin, säilyttää kulttuurimaisemaa ja torjuu ilmastonmuutosta jne..

Vuoden 2013 CAP-uudistus – mitä tehtiin?

- **budjettia leikattiin** → pienempi CAP
- **suoria tukia tasoitettiin jäsenmaiden välillä**
- **jäsenvaltioille enemmän sananvaltaa politiikan toteuttamisessa** → yhteismarkkinoiden yhtenäisyyden heikentyminen
- **mahdollistettiin tukien uudelleenkytkeminen tuotantoon** → ”kelloa käännettiin taaksepäin”
- **viherryttäminen eli suorien tukien kohdentaminen ympäristöllisin perustein** → vähän käytännön vaikutuksia, “ajattelutavan muutos”

Vuoden 2013 CAP-uudistus – mitä saavutettiin?

- **budjettia leikattiin** → pienempi CAP
- **suorien tukien tasoitus**
- **jäsenvaltioille** **valtaa politiikan**
  yhteismarkkinoiden heikentyminen
- **mahdollisti tukien uudelleenkyt**
  tuotantoon → ”kelle
- **viher** **kien kohdentaminen ympär** **perustein** → vähän käytännön vaikutuksia, “ajattelutavan muutos”

TUKIEN TASOITTAMINEN

VIHERRYTTÄMINEN

Tuleva CAP-uudistus – mikä nyt muuttuu?

- **CAP-budjettia leikataan** → entistä pienempi CAP
- **suoria tukia tasoitetaan jäsenmaiden välillä**
- **jäsenvaltioille enemmän sananvaltaa** → uusi toimintamalli, kansalliset strategiasuunnitelmat
- **tuotantoon sidotut tuet säilytetään edelleen keinovalikoimassa** → tärkeä Suomelle
- **suorille tuille 100 000 euron enimmäismäärä tilaa kohden** → todelliset vaikutukset ehkä vähäisiä?
- **tukia kohdennetaan ympäristöllisin ja ilmastollisin perustein** → uusi ehdollisuus, ekojärjestelmät, CAP-budjetista 40 prosenttia ilmastotoimiin
- **maatalousyrittäjän neuvotteluasemaa vahvistetaan**

Tuleva CAP-uudistus – mikä nyt muuttuu?

- **CAP-budjettia leikataan** → entistä pienempi CAP
- **suoria tukia tasoitetaan jä**
- **jäsen** → uusi t et strategiasuunnitelmat
- **tuotantoon sidotut tuet säilytetään** keinovalik
- **s** k
- **tu ympäristöllisin ja ilmastollisin perustein** → uusi ehdollisuus, ekojärjestelmät, CAP-budjetista 40 prosenttia ilmastotoimiin
- **maatalousyrittäjän neuvotteluasemaa vahvistetaan**

UUSI TOIMINTAMALLI

TIUKEMMAT ILMASTO- JA YMPÄRISTÖTOIMET

Yhteisen maatalouspolitiikan rakenne säilyy

1. Pilari
(73 % rahoituksesta)

2. Pilari
(27 %)

Suorat CAP-tuet
Tuotantoon sitomaton tuki ja tuotantoon sidotut tuet

Markkinatuet
Interventiotoiminta, varastointi ja tarjonnan säätely

Maatalouden ympäristökorvaus
Luonnonhaittakorvaus
Rakenne- ja investointituet
Maaseudun kehittämis- ja yrityshankkeet
Leadertoiminta

Suomen maataloudessa tukituotoilla edelleen iso merkitys (v. 2017e)

Kokonaistuotto 5 133 milj. €

Tuet 1 803 milj. €

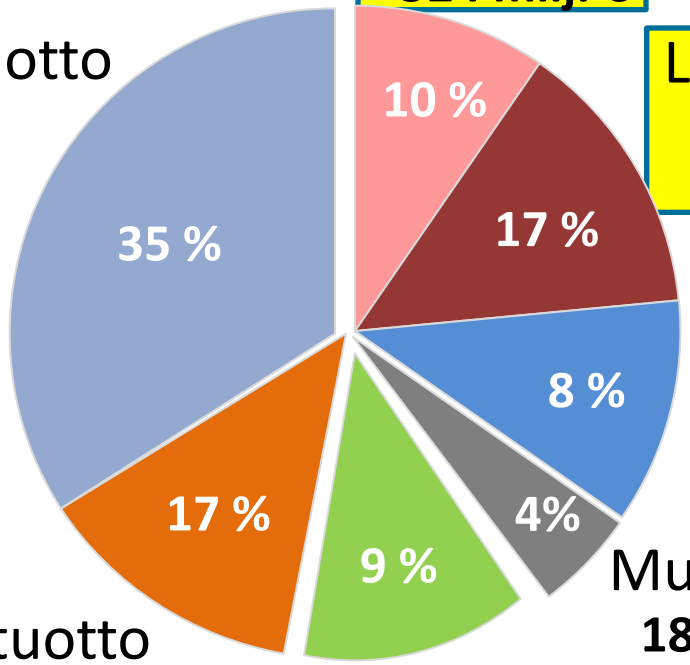

CAP-tuet **524 milj. €**

Luonnonhaittakorvaus ja ympäristötuki **894 milj. €**

Kansalliset tuet ja investointituet **385 milj. €**

Muu tuotto **180 milj. €**

Kasvihuone- ja avomaan tuotto **450 milj. €**

Kasvinviljelytuotto **880 milj. €**

Kotieläintuotto **1 820 milj. €**

Lähde: Luken kannattavuuskirjanpitotulokset

EU-tuet muodostavat Suomen maatalouspolitiikan perustan

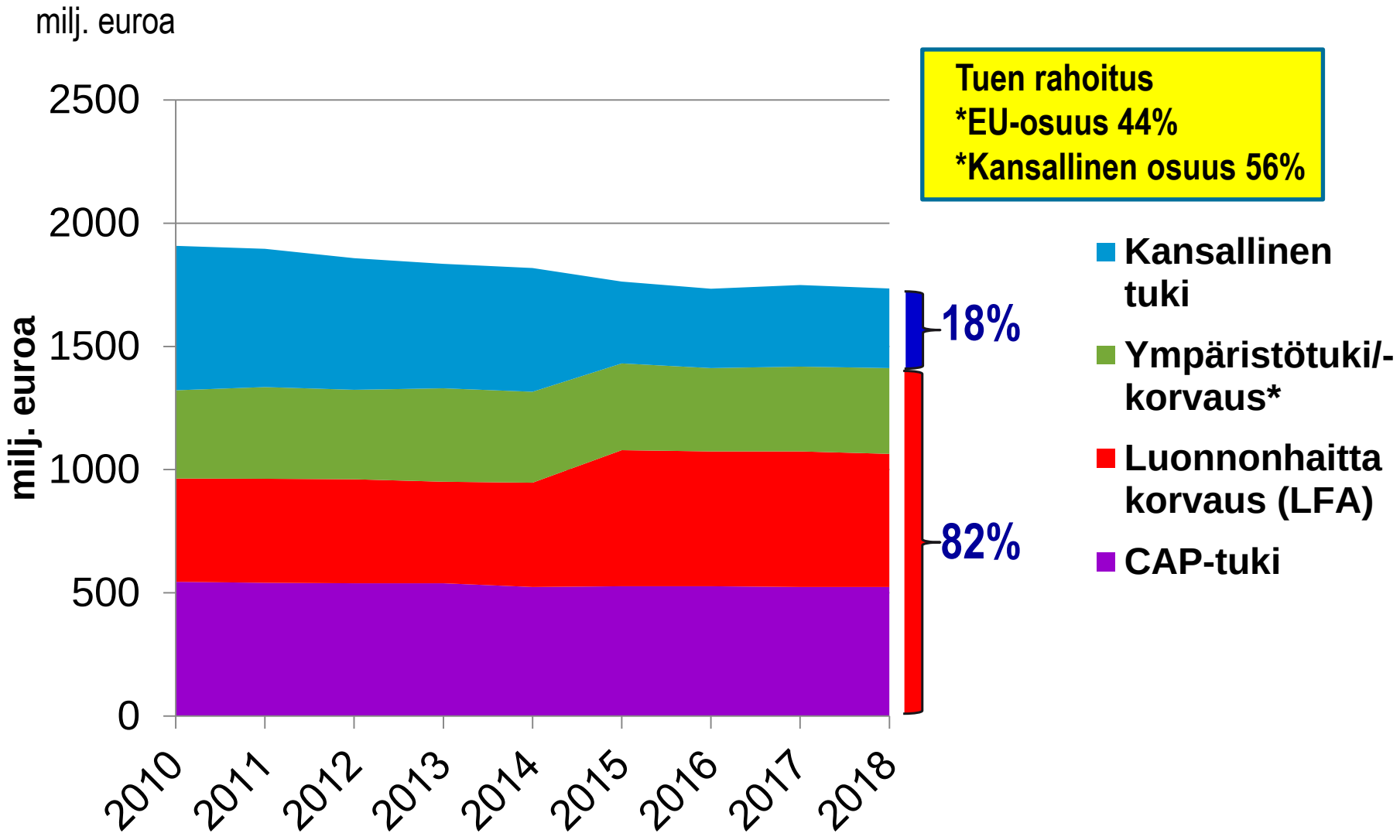

Maatalouden yrittäjätulon kehitys kokonaistasolla vuosina 2000–2017e

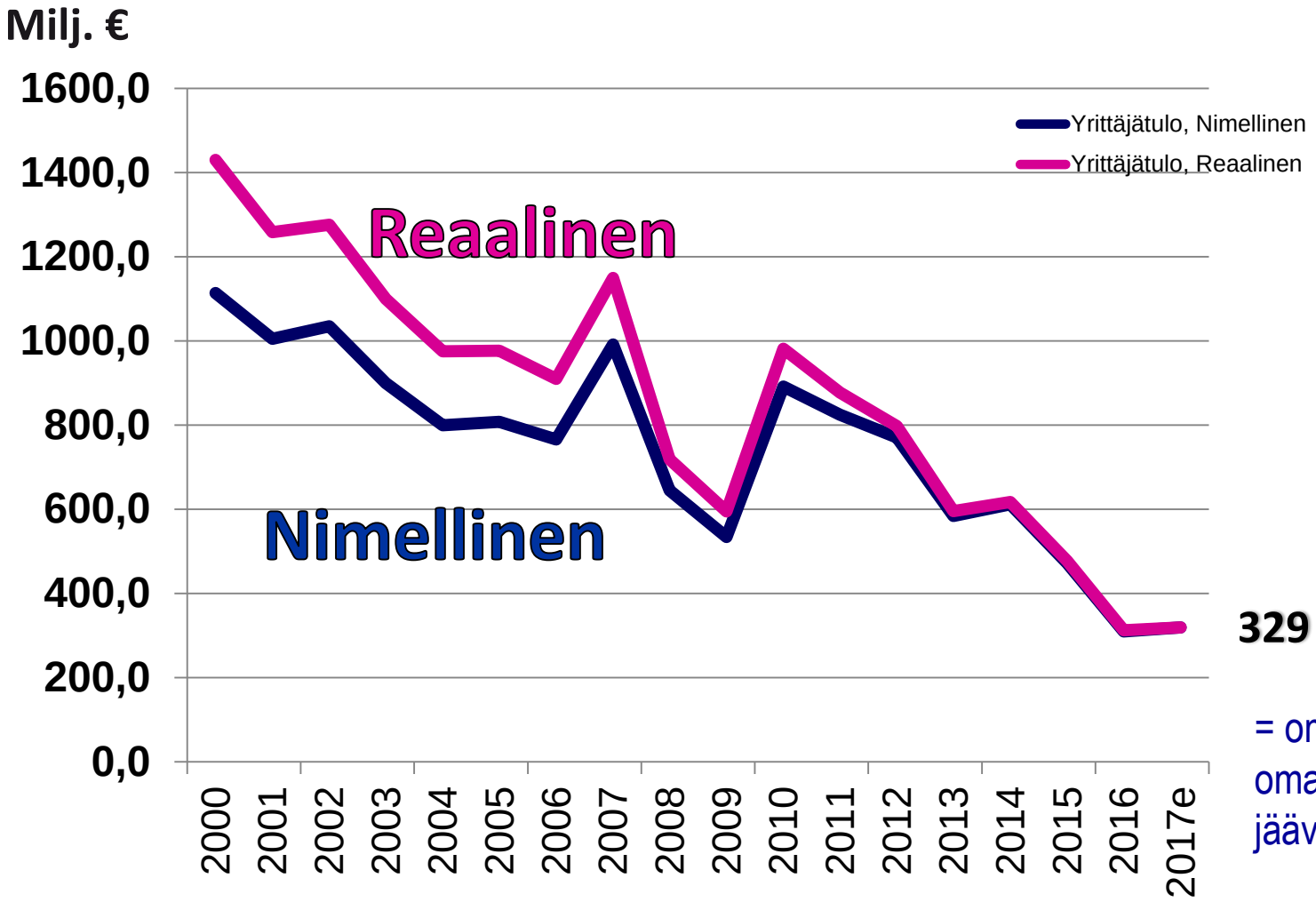

329 milj. euroa

= omalle työlle ja omalle pääomalle jäävä korvaus

Lähde: Luke, Taloustohtori, kannattavuuskirjanpitoaineisto 2000-2017e.

Yhteenveto: CAP-uudistuksen vaikutukset Suomessa (1)

- näillä näkymin CAP-uudistuksesta tuskin seuraa erityisen dramaattisia muutoksia Suomen maatalous-markkinoille ja -tuotannolle
  - tukien keskeinen rooli tuotantovolyymien ylläpitäjänä säilyy vaikka tukien reaalinen arvo merkittävästi väheneekin
  - markkinat ohjaavat jatkossa yhä enemmän maatalous-tuotantoa, yhä suurempi osuus liikevaihdosta saatava markkinoilta
  - maataloustuotanto pysyy Suomessa lähellä nykyistä tasoa vuoteen 2027, mikäli maataloustuotteiden hintakehitys vastaa tuotantopanosten hintakehitystä ja maatalouden kansallinen tukijärjestelmä säilyy ennallaan

Yhteenveto: CAP-uudistuksen vaikutukset Suomessa (2)

- Suomella on muita jäsenmaita enemmän kokemusta ohjelmaperusteisesta toimintatavasta.
  - ehdotettu uusi toimintamalli on Suomelle mahdollisuus
  - vaadittujen tiukempien ympäristö- ja ilmastotavoitteiden saavuttaminen ei helppoa, vaan vaatii tarkkaa suunnittelua
  - mahdollistaa myös EU-keskivertomaata kunnianhimoisempien ympäristö- ja ilmastotavoitteiden asettamisen ja sitä kautta ekologisuuden vahvistamisen suomalaisen maatalous- ja ruoantuotannon brändissä

    ► tukea siitä, että torjutaan ilmastonmuutosta, pidetään huolta maaperästä, edistetään luonnon monimuotoisuutta, satsataan eläinten hyvinvointiin, säilytetään kulttuurimaisemaa jne..

Kiitos!